

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. birželio 26 d.*

Byloje C-305/05

dėl *Cour d'arbitrage*, tapusio *Cour constitutionnelle* (Belgija), 2005 m. liepos 13 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. liepos 29 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ordre des barreaux francophones et germanophone,

Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles,

Ordre des barreaux flamands,

Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles,

prieš

Ministrų Tarybą,

* Proceso kalba: prancūzų.

dalyvaujant

Conseil des barreaux de l'Union européenne,

Ordre des avocats du barreau de Liège,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, E. Juhász (pranešėjas) ir J. Klučka, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, A. Borg Barthet, M. Ilešič ir J. Malenovský,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorius M.-A. Gaudissart, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. rugsėjo 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Ordre des barreaux francophones et germanophone* ir *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles*, atstovaujамų advokatų F. Tulkens ir V. Ost,

- *Ordre des barreaux flamands* ir *Ordre néerlandais des avocats*, atstovaujamą advokato M. Storme,

- *Conseil des barreaux de l'Union européenne*, atstovaujamos advokato M. Mahieu,

- *Ordre des avocats du barreau de Liège*, atstovaujamos advokato E. Lemmens,

- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Wimmer, padedamo advokato L. Swartenbroux,

- Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* P. Gentili,

- Kipro vyriausybės, atstovaujamos E. Rossidou-Papakyriakou ir F. Komodromos,

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

- Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos R. Procházka,

- Europos Parlamento, atstovaujamo A. Caiola ir C. Castillo del Carpio, vėliau – A. Caiola ir M. Dean,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos M. Sims ir M.-M. Josephides,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos W. Bogensberger ir R. Troosters,

susipažinęs su 2006 m. gruodžio 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra pateiktas dėl 1991 m. birželio 10 d. Tarybos direktyvos 91/308/EEB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui (OL L 166, p. 77), iš dalies pakeistos 2001 m. gruodžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/97/EB (OL L 344, p. 76, toliau – Direktyva 91/308), 2a straipsnio 5 punkto galiojimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui pateiktus *Ordre des barreaux francophones et germanophone* (Prancūzakalbės ir vokiškai kalbančios advokatūros), *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles* (Briuselio advokatūros prancūzų advokatų sąjungos), *Ordre des barreaux flamands* (Flamandų advokatūros) bei *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* (Briuselio advokatūros olandų advokatų sąjungos) ieškinius,

kuriais siekiama panaikinti tam tikrus 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo, keičiančio 1993 m. sausio 11 d. Įstatymą dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui, 1993 m. kovo 22 d. Įstatymą dėl kreditų įstaigų statuso ir kontrolės bei 1995 m. balandžio 6 d. Įstatymą dėl investicinių bendrovių statuso ir kontrolės, finansinių tarpininkų ir finansinių patarėjų (2004 m. sausio 23 d. *Moniteur belge*, p. 4352, toliau – 2004 m. sausio 12 d. Įstatymas), perkeliančio Direktyvą 2001/97 į nacionalinę teisę, straipsnius.

Teisinis pagrindas

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija

- 3 Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje, kuris vadinasi „Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“, numatoma:

„1 Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per įmanomai trumpiausią laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir bešališkas teismas. <...>

- 2 Kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.

- 3 Kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo turi mažiausiai šias teises:
- a būti skubiai ir išsamiai jam suprantama kalba informuotas apie pateikiamo jam kaltinimo pobūdį ir pagrindą;
 - b turėti pakankamai laiko ir galimybių pasirengti savo gynybai;
 - c gintis pats arba padedamas savo paties pasirinkto gynėjo arba, jei neturi pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti ir kai tai reikalinga teisingumo interesams, nemokamai gauti advokato pagalbą;
 - d pats apklausti kaltinimo liudytojus arba turėti galimybę, kad tie liudytojai būtų apklausti ir kad gynybos liudytojai būtų iškviesti ir apklausti tomis pat sąlygomis, kokios taikomos kaltinimo liudytojams;
 - e nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu nesupranta ar nekalba teismo procese vartojama kalba.“

Bendrijos teisės aktai

- 4 Direktyvos 91/308 trečioje konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„kadangi pinigų plovimas daro didelę įtaką organizuoto nusikalstamumo ir ypač prekybos narkotikais augimui; kadangi vis labiau suvokiama, kad kova su pinigų

plovimu yra viena iš efektyviausių priemonių šiai nusikalstamai veiklai, kuri sukelia rimtą grėsmę valstybių narių visuomenėms, sustabdyti“.

5 Pirmoje ir keturioliktoje–septynioliktoje bei dvidešimtoje Direktyvos 2001/97 konstatuojamosiose dalyse numatoma:

„1. Svarbu, kad Direktyva 91/308 <...>, kaip vienas iš svarbiausių tarptautinių dokumentų kovoje su pinigų plovimu, būtų atnaujinta pagal Komisijos išvadas bei Europos Parlamento ir valstybių narių pateiktus pageidavimus. Todėl šioje direktyvoje turėtų būti ne tik pritaikytas geriausias tarptautinis patyrimas šioje srityje, bet ir toliau nustatytas aukštas finansų sektorių ir kitų pažeidžiamų veiklos sričių apsaugos nuo žalingo pajamų iš nusikalstamos veiklos poveikio standartas.

<...>

14. Yra tendencija, kad pinigų plovimu užsiimantys asmenys daugiau naudojami nefinansinėmis verslo sritimis. Tai patvirtinta FATF (Tarptautinės finansinės veiklos darbo grupės) tyrime dėl pinigų plovimo priemonių ir tipologijos.

15. Direktyvoje 91/308 numatyti įsipareigojimai dėl klientų tapatybės nustatymo, įrašų vedimo ir pranešimo apie įtartinas operacijas turėtų būti išplėsti ribotam skaičiui veiklos sričių ir profesijų, kurios pasirodė esančios neapsaugotos nuo galimo panaudojimo pinigų plovimui.

16. Direktyvos (91/308) nuostatos turėtų būti taikomos valstybių narių nustatytiems notarams ir nepriklausomiems teisininkams, jei jie dalyvauja finansiniuose arba įmonių sandoriuose, įskaitant konsultacijas mokesčių klausimais, kur iškyla didžiausias pavojus, kad šių teisininkų paslaugos gali būti netinkamai panaudotos pajamų iš nusikalstamos veiklos plovimo tikslams.

17. Tačiau, jei nepriklausomi pripažintų ir kontroliuojamų profesijų atstovai, teikiantys teises konsultacijas, pavyzdžiui, advokatai, vertina kliento teisinę padėtį arba atstovauja klientui teisiniame procese, Direktyvoje (91/308) nereikėtų nustatyti šiems teisininkams pareigos pranešti apie įtarimus dėl pinigų plovimo. Turėtų būti atleidžiama nuo visų pareigų pranešti informaciją, gautą prieš teisinį procesą, jo metu ar po jo, arba įvertinant kliento teisinę padėtį. Todėl teisinėms konsultacijoms taikoma profesinės paslapties pareiga, išskyrus tuos atvejus, kai juriskonsultas dalyvauja pinigų plovimo veikloje, teikia teisinę konsultaciją pinigų plovimo tikslams arba advokatas žino, kad klientas prašo teisinės konsultacijos pinigų plovimo tikslams.

<...>

20. Siekiant tinkamai atsižvelgti į notarų ir nepriklausomų teisininkų pareigą laikytis klientų jiems suteiktų įgaliojimų, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama paskirti teisininkų asociaciją arba kitas savireguliuojamas nepriklausomų specialistų institucijas tomis institucijomis, kurioms šie specialistai gali pateikti ataskaitas dėl galimų pinigų plovimo atvejų. Valstybės narės turėtų nustatyti taisykles, reglamentuojančias tokių ataskaitų tvarką ir jų galimą

tolesnį perdavimą „už kovą su pinigų plovimu atsakingoms valdžios institucijoms“, ir bendrai teisininkų asociacijų arba profesinių institucijų ir šių valdžios institucijų tinkamas bendradarbiavimo formas.“

- 6 Direktyvos 91/308 2a straipsnio 5 punkte numatyta, kad joje numatytos pareigos taikomos:

„5) notarams ir kitiems nepriklausomiems teisininkams, kurie dalyvauja

a) padėdami klientui parengti ar vykdyti sandorius, susijusius su:

i) nekilnojamojo turto ar verslo subjektų pirkimu ar pardavimu;

ii) klientų pinigų, vertybinių popierių ar kito turto valdymu;

iii) banko, taupomųjų ar vertybinių popierių sąskaitų atidarymu ar valdymu;

iv) įnašų, reikalingų bendrovių įsteigimui, veikimui ar valdymui, organizavimu;

v) patikos, bendrovių ar panašių struktūrų sukūrimu, veikimu ar valdymu;

b) veikdami kliento vardu ir jo naudai kokiame nors finansų ar nekilnojamojo turto sandoryje.“

7 Direktyvos 91/308 6 straipsnyje nustatoma:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad institucijos ir asmenys, kuriems taikoma ši direktyva, bei jų vadovai ir darbuotojai glaudžiai bendradarbiautų su valdžios institucijomis, atsakingomis už kovą su pinigų plovimu:

a) savo pačių iniciatyva pranešdami šioms valdžios institucijoms apie bet koki faktą, kuris gali būti pinigų plovimo požymis;

b) šioms valdžios institucijoms paprašius, pateikdami joms visą būtina informaciją pagal galiojančių įstatymų nustatytą tvarką.

2. Straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija perduodama tos valstybės narės valdžios institucijoms, atsakingoms už kovą su pinigų plovimu, kurios teritorijoje yra įsisteigusi informaciją perduodanti institucija arba asmuo. Paprastai informaciją perduoda institucijų arba asmenų, kuriems taikoma ši direktyva, paskirtas asmuo arba asmenys, laikydamiesi 11 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytos tvarkos.

3. Jei tai yra 2a straipsnio 5 punkte nurodyti notarai ir nepriklausomi teisininkai, valstybės narės gali paskirti tam tikros profesijos savireguliacijos organą būti institucija, kuriai pranešama apie straipsnio 1 dalies a punkte minimus faktus, ir tokiu atveju valstybės narės nustato šios institucijos ir už kovą su pinigų plovimu atsakingų valdžios institucijų tinkamas bendradarbiavimo formas.

Valstybės narės neprivalo straipsnio 1 dalyje nustatytų įpareigojimų taikyti notarams, nepriklausomiems teisininkams, auditoriams, išorės apskaitininkams ir konsultantams mokesčių srityje informacijos, kurią jie gauna iš savo kliento arba apie savo klientą, kai jie vertina savo kliento teisinę padėtį arba kai jie gina savo klientą ar jam atstovauja teismo procese ar dėl tokio proceso, įskaitant konsultacijas dėl proceso inicijavimo ar vengimo, atžvilgiu, nepaisant to, ar tokia informacija yra gaunama prieš tokį procesą, tokio proceso metu ar po jo.“ (Neoficialus vertimas)

Nacionalinės teisės aktai

- 8 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo 4 straipsniu 1993 m. sausio 11 d. Įstatymas dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir terorizmo finansavimui (*Moniteur belge*, 1993 m. vasario 9 d., p. 2828, toliau – 1993 m. sausio 11 d. Įstatymas) buvo papildytas 2 b straipsniu, kuriame nurodoma:

„Šio įstatymo nuostatos, jei tai aiškiai numatyta, taip pat taikomos ir advokatams:

1) kai jie padeda klientui parengti ar vykdyti sandorius, susijusius su:

- a) nekilnojamojo turto ar verslo subjektų pirkimu ar pardavimu;
- b) klientų pinigų, vertybinių popierių ar kito turto valdymu;
- c) banko, taupomųjų ar vertybinių popierių sąskaitų atidarymu ar valdymu;
- d) įnašų, reikalingų bendrovių įsteigimui, veikimui ar valdymui, organizavimu;
- e) patikos, bendrovių ar panašių struktūrų sukūrimu, veikimu ar valdymu;

2) arba kai jie veikia kliento vardu ir jo naudai kokiame nors finansų ar nekilnojamojo turto sandoryje.“

- 9) 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo 25 straipsniu 1993 m. sausio 11 d. Įstatymo 14 a straipsnis buvo papildytas 3 dalimi, kurioje nustatoma:

„2 b straipsnyje minimi asmenys, kurie, vykdydami šiame straipsnyje išvardytą veiklą, nustato faktus, kuriuos žino ar įtaria esant susijusius su pinigų plovimu arba terorizmo finansavimu, privalo apie tai informuoti tos advokatūros, kuriai jie priklauso, pirmininką.

Visais atvejais 2 b straipsnyje minimi asmenys šios informacijos neperduoda, jei ją gauna iš savo kliento arba apie savo klientą, kai vertina šio kliento teisinę padėtį arba kai jie gina savo klientą ar jam atstovauja teismo procese ar dėl tokio proceso, įskaitant konsultacijas dėl proceso inicijavimo ar vengimo, nepaisant to, ar tokia informacija yra gaunama prieš tokį procesą, tokio proceso metu ar po jo.

Advokatūros pirmininkas patikrina, ar buvo laikytasi 2 b straipsnyje ir ankstesnėje pastraipoje nustatytų sąlygų. Jei šių sąlygų buvo laikomasi, jis nedelsiant šią informaciją perduoda finansinės informacijos tvarkymo padaliniui.“

- 10 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo 27 straipsnis pakeitė 1993 m. sausio 11 d. Įstatymo 15 straipsnio 1 dalį tokiu tekstu:

„1 dalis. Kai finansinės informacijos tvarkymo padalinys gauna 11 straipsnio 2 dalyje minimą informaciją, šis padalinys, vienas iš jo narių arba vienas iš jo personalo narių, kurį paskiria šiam padaliniui vadovaujantis pareigūnas arba jo pavaduotojas gali per savo pačių nustatytą laikotarpį gauti visą papildomą informaciją, kuri, jų manymu, yra reikalinga norint sėkmingai vykdyti padaliniui pavestą užduotį, iš:

- 1) visų 2, 2 a ir 2 b straipsniuose minimų organizacijų ir asmenų, taip pat iš 14 a straipsnio 3 dalyje minimo advokatūros pirmininko

<...>

2b straipsnyje minimi asmenys ir 14 a straipsnio 3 dalyje minimas advokatūros pirmininkas neperduoda informacijos, jei 2 b straipsnyje minimi asmenys ją gauna iš savo kliento arba apie savo klientą, kai vertina šio kliento teisinę padėtį arba kai jie gina savo klientą ar jam atstovauja teismo procese ar dėl tokio proceso, įskaitant konsultacijas dėl proceso inicijavimo ar vengimo, nepaisant to, ar tokia informacija yra gaunama prieš tokį procesą, tokio proceso metu ar po jo. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 11 Dviem 2004 m. liepos 22 d. pateiktais ieškiniais *Ordre des barreaux francophones et germanophone* ir *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles*, taip pat *Ordre des barreaux flamands* ir *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* paprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo panaikinti 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo 4, 5, 7, 25, 27, 30 ir 31 straipsnius. *Conseil des barreaux de l'Union européenne* ir *Ordre des avocats du barreau de Liège* įstojo į pagrindinę bylą.

- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui ieškinius pareiškusios advokatūros teigė, be kita ko, kad 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo 4, 25 ir 27 straipsniai tiek, kiek juose advokatams nustatoma pareiga informuoti kompetingas valdžios institucijas, jei jie nustato faktus, kuriuos žino ar įtaria esant susijusius su pinigų plovimu, bei pateikti valdžios institucijoms papildomos informacijos, kuri, šių institucijų manymu, gali būti naudinga, nepagrįstai pažeidžia advokatų profesinės paslapties ir nepriklausomybės principus, kurie yra sudėtinė kiekvieno asmens pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisių į gynybą gerbimo dalis. Dėl

šios priežasties šie straipsniai pažeidžia Belgijos konstitucijos 10 ir 11 straipsnius, skaitomus kartu su EŽTK 6 straipsniu, bendruosius teisės principus teisių į gynybą srityje, ES 6 straipsnio 2 dalį, taip pat 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsnius (OL C 364, p. 1).

- 13 Ieškinius pareiškusios advokatūros ir *Conseil des barreaux de l'Union européenne*, be to, teigia, kad šios išvados nepaneigia ta aplinkybė, kad Belgijos įstatymų leidėjas, perkeldamas Direktyvos 91/308 nuostatas, apribojo advokatų pareigas informuoti ir bendradarbiauti. Šiuo požiūriu *Ordre des barreaux francophones et germanophone* ir *Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles* mano, kad šiose nuostatose daromas skirtumas, grindžiamas pagrindiniu ar pagalbiniu advokato veiklos požymiu, teisiškai yra nepagrįstas ir sukelia rimtą teisinio netikrumo situaciją. *Ordre des barreaux flamands* ir *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles* pabrėžia, kad pareiga apskusti ir apkaltinti klientą yra daugiau nei paprastas profesinės paslapties atskleidimas, nes visiškai suardo kliento ir jo advokato tarpusavio pasitikėjimo ryšį.
- 14 *Conseil des barreaux de l'Union européenne* teigia, kad 1993 m. sausio 11 d. Įstatymas, iš dalies pakeistas 2004 m. sausio 12 d. Įstatymu, nesudaro sąlygų išsaugoti visos tradicinės advokato veiklos. Ši taryba pabrėžia, kad advokato profesijos specifika, visų pirma nepriklausomybė ir profesinė paslaptis, yra svarbi visuomenės pasitikėjimo šia profesija prielaida, ir šis pasitikėjimas nėra siejamas tik su tam tikra konkrečia advokato veikla.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad ieškiniai dėl panaikinimo buvo pateikti dėl 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo, kuriuo siekiama į Belgijos teisės sistemą perkelti Direktyvos 2001/97 nuostatas. Atsižvelgdamas į tai, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas, kaip ir Belgijos įstatymų leidėjas, privalo gerbti teises į gynybą ir teisingą teismo procesą, šis teismas mano, kad prieš sprendžiant, ar šis įstatymas atitinka Belgijos konstituciją, iš pradžių reikia nuspręsti dėl direktyvos, kuria grindžiamas šis įstatymas, galiojimo.

- 16 Tokiomis aplinkybėmis *Cour d'arbitrage* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2001/97 <...> 1 straipsnio (2 punktas) pažeidžia teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, užtikrinamą (EŽTK) 6 straipsnio ir (ES) 6 straipsnio 2 dalies, tiek, kiek į Direktyvą 91/308/EEB įterpto naujo 2 a straipsnio (5 punktas) įtraukia nepriklausomų teisinių profesijų atstovus, nedarant išimties advokatams, į šios direktyvos, kuria iš esmės siekiama asmenims ir įstaigoms nustatyti pareigą informuoti atsakingas už kovą su pinigų plovimu valdžios institucijas apie visas faktines aplinkybes, kurios galėtų būti tokio plovimo požymiai, taikymo sritį (Direktyvos 91/308/EEB 6 straipsnis, pakeistas Direktyvos 2001/97/EB 1 straipsnio (5 punktu))?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 17 Visų pirma reikia pastebėti, kad nors pagrindinėje byloje, dėl kurios buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, ieškinius pareiškusios advokatūros ir į bylą įstoję asmenys kėlė klausimą dėl Direktyvą 91/308 perkeliančio nacionalinės teisės akto atitikties kelioms aukštesnės galios normoms, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas manė, kad Teisingumo Teismo reikia prašyti tik įvertinti šios direktyvos galiojimą atsižvelgiant į teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, kurią užtikrina EŽTK 6 straipsnis ir ES 6 straipsnio 2 dalis.
- 18 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką procedūra pagal EB 234 straipsnį yra grindžiama aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, ir tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris turi priimti atsakomybę dėl būsimos sprendimo priėmimo, privalo įvertinti, atsižvelgdamas į bylos ypatumus, tiek prejudicinio sprendimo būtinumą tam, kad pats galėtų priimti sprendimą, tiek

Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (žr. 2003 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *EVN ir Wienstrom*, C-448/01, Rink. p. I-14527, 74 punktą ir 2005 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Keller*, C-145/03, Rink. p. I-2529, 33 punktą).

- 19 Šiomis aplinkybėmis nagrinėjant Direktyvos 91/308 galiojimą, nereikia nagrinėti, ar ji nepažeidžia pagrindinių teisių, kurių nenurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, ir EŽTK 8 straipsnyje numatytos teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą.
- 20 Direktyvos 91/308 6 straipsnio 1 dalyje numatoma, kad joje minimi asmenys turi glaudžiai bendradarbiauti su valdžios institucijomis, atsakingomis už kovą su pinigų plovimu, savo pačių iniciatyva pranešdami šioms valdžios institucijoms apie bet kokį faktą, kuris gali būti pinigų plovimo požymis, ir, šioms valdžios institucijoms paprašius, pateikdami joms visą būtiną informaciją galiojančių įstatymų nustatyta tvarka.
- 21 Kiek tai susiję su advokatais, Direktyva 91/308 dvejopai apriboja informavimo ir bendradarbiavimo pareigų jiems taikymą.
- 22 Viena vertus, pagal Direktyvos 91/308 2 a straipsnio 5 punktą advokatams joje numatytos pareigos ir visų pirma šios Direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatytos informavimo ir bendradarbiavimo pareigos taikomos tik tiek, kiek jie dalyvauja 2 a straipsnio 5 punkte apibrėžtu būdu tam tikruose sandoriuose, kurių baigtinis sąrašas yra pateikiamas šioje nuostatoje.
- 23 Kita vertus, iš Direktyvos 91/308 6 straipsnio 3 dalies antrosios pastraipos matyti, kad valstybės narės neprivalo nustatyti advokatams informavimo ir bendradarbia-

vimo pareigos tiek, kiek tai susiję su informacija, kurią jie gauna iš savo kliento arba apie savo klientą, kai vertina savo kliento teisinę padėtį arba kai jie gina savo klientą ar jam atstovauja teismo procese ar dėl tokio proceso, įskaitant konsultacijas dėl proceso inicijavimo ar vengimo, nepaisant to, ar tokia informacija yra gaunama prieš tokį procesą, tokio proceso metu ar po jo.

- 24 Tokios išimties nustatymo svarba pabrėžiama Direktyvos 2001/97 septynioliktoje konstatuojamojoje dalyje, kurioje nurodoma, kad nebūtų tinkama, jei Direktyva 91/308 numatytų pareigą pranešti apie galimus pinigų plovimo įtarimus nepriklausomiems pripažintų ir kontroliuojamų profesijų atstovams, teikiantiems teisinės konsultacijas, pavyzdžiui, advokatams, kai jie vertina kliento teisinę padėtį arba atstovauja klientui teisiniame procese. Šioje konstatuojamojoje dalyje numatoma, kad reikia atleisti nuo visų pareigų pranešti informaciją, gautą prieš teisinį procesą, jo metu ar po jo, arba įvertinant kliento teisinę padėtį. Galiausiai toje pat konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad atleidimas nuo šios pareigos reiškia, kad teisinėms konsultacijoms taikoma profesinės paslapties pareiga, išskyrus tuos atvejus, kai advokatas dalyvauja pinigų plovimo veikloje, teikia teisinę konsultaciją pinigų plovimo tikslais arba žino, kad klientas prašo teisinės konsultacijos pinigų plovimo tikslais.
- 25 Šiuo atveju iš 2004 m. sausio 12 d. Įstatymo 25 ir 27 straipsnių matyti, kad Belgijos įstatymų leidėjas advokatams nustatė išimtį, taikomą Direktyvos 91/308 6 straipsnio 3 dalies antrojoje pastraipoje numatytais aplinkybėmis gautai arba sužinotai informacijai.
- 26 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar advokato, kuris veikia vykdydamas savo profesinę veiklą, pareiga bendradarbiauti su valdžios institucijomis, atsakingomis už kovą su pinigų plovimu, Direktyvos 91/308 6 straipsnio 1 dalies prasme ir joms savo paties iniciatyva pranešti apie bet kokį faktą, kuris gali būti pinigų plovimo požymis,

atsižvelgiant į išimtis iš šios pareigos, nustatytas šios direktyvos 2 a straipsnio 5 punkte ir 6 straipsnio 3 dalyje, pažeidžia EŽTK 6 straipsnyje ir ES 6 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisę į teisingą bylos nagrinėjimą.

- 27 Visų pirma reikia pastebėti, kad Direktyvos 91/308 6 straipsnio 3 dalies antrąją pastraipą galima aiškinti įvairiai ir dėl to advokatams nustatytų informavimo bei bendradarbiavimo pareigų apimtis nėra visiškai aiški.
- 28 Šiuo požiūriu pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, kai Bendrijos antrinės teisės aktą galima aiškinti įvairiai, prioritetą reikia teikti EB sutartį atitinkančiam aiškinimui, o ne tokiam aiškinimui, kuris ją pažeistų (žr. 1983 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, 218/82, Rink. p. 4063, 15 punktą ir 1995 m. birželio 29 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-135/93, Rink. p. I-1651, 37 punktą). Iš tiesų valstybės narės privalo ne tik savo nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų Bendrijos teisę, bet taip pat nesivadovauti tokiu antrinės teisės teksto aiškinimu, kuris pažeistų Bendrijos teisinės sistemos saugomas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus (2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Lindqvist*, C-101/01, Rink. p. I-12971, 87 punktas).
- 29 Taip pat reikia priminti, kad pagrindinės teisės yra sudedamoji bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas, dalis. Šiuo tikslu Teisingumo Teismas vadovaujasi valstybių narių bendromis konstitucinėmis tradicijomis ir gairėmis, nustatytomis tarptautiniuose dokumentuose žmogaus teisių apsaugos srityje, kuriuos priimant valstybės narės bendradarbiavo ar prie kurių prisijungė. EŽTK šiuo atžvilgiu turi ypatingą reikšmę (šia prasme žr. 1969 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Stauder*, 29/69, Rink. p. 419, 7 punktą; 2001 m. kovo 6 d. Sprendimo *Connolly prieš Komisiją*, C-274/99 P, Rink. p. I-1611, 37 punktą ir 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *ASML*, C-283/05, Rink. p. I-12041, 26 punktą). Taigi teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, kuri visų pirma išplaukia iš EŽTK

6 straipsnio, yra pagrindinė teisė, kurią Europos Sąjunga gerbia kaip pagrindinį principą pagal ES 6 straipsnio 2 dalį.

- 30 EŽTK 6 straipsnyje kiekvienam asmeniui, sprendžiant jo civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamąjį kaltinimą, pripažįstama teisė į teisingą jo bylos nagrinėjimą.
- 31 Pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką EŽTK 6 straipsnio sąvoką „teisingas bylos nagrinėjimas“ sudaro įvairūs aspektai, be kita ko, teisė į gynybą, procesinių teisių lygybės principas, teisė kreiptis į teismą, taip pat teisė į advokatą tiek civilinėse, tiek ir baudžiamosiose bylose (žr. EŽTT 1975 m. vasario 21 d. Sprendimą *Golder prieš Jungtinę Karalystę*, serija A Nr. 18, § 26–40; 1984 m. birželio 28 d. Sprendimą *Campbell ir Fell* prieš Jungtinę Karalystę, serija A Nr. 80, § 97–99, 105–107 ir 111–113 bei 1991 m. spalio 30 d. Sprendimą *Borgers prieš Belgiją*, serija A Nr. 214-B, § 24).
- 32 Advokatas negalėtų tinkamai atlikti savo kliento konsultavimo, gynybos ir atstovavimo funkcijų, o iš pastarojo dėl to būtų atimtos EŽTK 6 straipsnyje numatytos teisės, jei advokatas teismo proceso ar pasiruošimo jam metu būtų įpareigotas bendradarbiauti su viešosios valdžios institucijoms ir joms pranešti šio proceso kontekste vykstančių teisinių konsultacijų metu gautą informaciją.
- 33 Kalbant apie Direktyvą 91/308, kaip buvo priminta šio sprendimo 22 punkte, iš jos 2 a straipsnio 5 punkto matyti, kad informavimo ir bendradarbiavimo pareigos advokatams taikomos tik tuomet, kai jie padeda klientui parengti ar vykdyti šios

nuostatos a punkte išvardytus iš esmės finansinius ar nekilnojamojo turto sandorius, arba kai jie veikia kliento vardu ir jo naudai finansiniame ar nekilnojamojo turto sandoryje. Paprastai ši veikla dėl savo pobūdžio nėra susijusi su teismo procesu ir dėl to jai netaikoma teisė į teisingą procesą.

34 Be to, nuo to momento, kai advokato paslaugų, susijusių su Direktyvos 91/308 2 a straipsnio 5 punkte numatytais sandoriais, prašoma gynybos ar atstovavimo teisme tikslams ar prašant konsultacijų dėl teismo proceso inicijavimo ar išvengimo, šis advokatas pagal Direktyvos 91/308 6 straipsnio 3 dalies antrąją pastraipą yra atleidžiamas nuo šio straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos, ir šiuo atveju nėra svarbu, ar tokia informacija yra gaunama prieš tokį procesą, tokio proceso metu ar po jo. Toks atleidimas nuo pareigos yra skirtas apsaugoti kliento teisę į teisingą procesą.

35 Atsižvelgiant į tai, kad iš paties apibrėžimo aišku, jog iš teisės į teisingą procesą kylantys reikalavimai yra susiję su teismo procesu, ir į tai, kad pagal Direktyvos 91/308 6 straipsnio 3 dalies antrąją pastraipą advokatai, kurių veiklai būdingas toks ryšys, yra atleidžiami nuo šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatytų informavimo ir bendradarbiavimo pareigų, šie reikalavimai nėra pažeidžiami.

36 Tačiau reikia pripažinti, kad iš teisės į teisingą procesą kylantys reikalavimai nedraudžia to, kad kai advokatai dalyvauja konkrečioje Direktyvos 91/308 2 a straipsnio 5 punkte numatytoje veikloje, tačiau aplinkybėmis, nenumatytomis šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalies antrojoje pastraipoje, jiems būtų taikomos šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatytos informavimo ir bendradarbiavimo pareigos, jei tokios pareigos yra pagrįstos, kaip nurodoma Direktyvos 91/308 trečioje konstatuojamojoje dalyje, būtinybe veiksmingai kovoti su pinigų plovimu, kuris daro didelę įtaką organizuoto nusikalstamumo vystymuisi ir kuris pats savaime sukelia rimtą grėsmę valstybių narių visuomenėms.

- 37 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia pripažinti, kad informavimo ir bendradarbiavimo su valdžios institucijomis, atsakingomis už kovą su pinigų plovimu, pareigos, numatytos Direktyvos 91/308 6 straipsnio 1 dalyje ir taikomos advokatams pagal šios direktyvos 2a straipsnio 5 punktą, atsižvelgiant į jos 6 straipsnio 3 dalies antrąją pastraipą, nepažeidžia EŽTK 6 straipsnyje ir ES 6 straipsnio 2 dalyje užtikrinamos teisės į teisingą procesą.

Dėl išlaidų

- 38 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Informavimo ir bendradarbiavimo su valdžios institucijomis, atsakingomis už kovą su pinigų plovimu, pareigos, numatytos 1991 m. birželio 10 d. Tarybos direktyvos 91/308/EEB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui, iš dalies pakeistos 2001 m. gruodžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/97/EB, 6 straipsnio 1 dalyje ir taikomos advokatams pagal šios direktyvos 2 a straipsnio 5 punktą, atsižvelgiant į jos 6 straipsnio 3 dalies antrąją pastraipą, nepažeidžia EŽTK 6 straipsnyje ir ES 6 straipsnio 2 dalyje užtikrinamos teisės į teisingą procesą.

Parašai.